SĂ LĂSĂM PLUGARULUI CE-I APARȚINE

ILUZII PIERDUTE

sau Revenire la normal?

Mă pornisem, de fapt, la Grigoriopol, dar m-am oprit în Butor. M-a făcut să poposesc aici un pasager, care m-a întrebat, «Mai țineți minte scandalul din 1986?»

Eram cu gîndul în Grigoriopol, la gardiștii, milițienii, OSTK-ul de acolo, care aveau să mă întrebe neapărat, ce caut pe acolo și aveau să-mi verifice actele, de aceea n-am reținut sensul întrebării pasagerului de la bun început, dar cînd m-am uitat mai atent, am văzut o față bine cunoscută.

— Cum vă cheamă? l-am întrebat.

— T-s-s-s! duse el degetul arătător la buze, adăugînd în șoaptă, că scandalul poate fi mult mai mare decît cel cu merele dacă observă cineva că vorbesc cu corespondentul.

L-am lăsat pe condrumeț să se calmeze, iar eu m-am depărtat imaginar în acel an 1986. Livada întregospodărească cu sediul în satul Butor a rodit atunci cea mai înaltă recoltă de fructe — cîte 210 centnere la hectar. În total livădarii au strîns atunci 25 mii tone de fructe, și-au onorat obligațiile față de stat, au împărțit și oamenilor, dar, totodată, au lăsat să îierneze sub cer deschis grămezi mari de mere, astfel ca primăvara să fie hrăniți porcii cu ele. Tristă amintire. Mulți au pățit-o atunci în calitate de țap ispășitor, iar cei care trebuiau trași la răspundere au fost avansați în post.

Așa a fost timpul atunci, deși nici acum nu e cine știe ce. Cînd am ajuns la Butor condrumețul a refuzat categoric să mă însoțească pînă la livadă. Mi-a arătat drumul încotro s-o iau, unde să cotesc și unde să mă opresc: «În livadă sînt oameni și ei vor spune totul», zise el la despărțire, fiind cu ochii în patru, de parcă ar fi comis o crimă gravă.

M-am dus așa cum m-a povățuit. Sărmana livadă! Mi-a părut bătrînă ca o babă hîrcă, fără dinți și gîrbovită, dar a împlinit doar 16 ani de la plantare și 10 ani de cînd e pe rod. Se pretindea să-i fie concurent serios primei livezi gigantice din republică — celei din raionul Slobozia. Și avea toate premisele să fie anume așa. În primii patru ani de rod producția medie globală anuală obținută aici depășea 10 mii tone, sau circa 125—150 centnere la hectar, în timp ce livădarii slobozieni recoltau doar cîte 90—100 centnere.

De fapt, nu puteai trece pe traseul Tiraspol — Grigoriopol fără ca să nu-ți fie atrasă atenția de livada bine îngrijită, cu pomii ca niște mirese în primăvară și doldora de rod toamna. Dar s-a întîmplat ceva, acel ceva pe care acum pomicultorii îl numesc «lipsă de spirit gospodăresc». În următorii șase ani recolta medie globală a început să oscileze între 7—8 mii tone de mere la hectar. Cuiva i se păruse atunci că livada trebuie să fie alcătuită numai din culturi sămînțoase pentru că aceste fructe sînt mai lesne de recoltat, păstrat și transportat. Și, după cum i se păruse acelui cuiva, așa și s-a procedat la defrișarea livezilor de vișini, cireși, pruni, care abia intraseră pe rod. Astfel, livada care trebuia să se extindă pe o suprafață de circa 2500—3000 hectare a rămas și pînă astăzi în limitele a 1600 hectare.

Mergeam printre pomi, așa cum mă sfătuise condrumețul, și văzui ceea ce nu văzusem niciînd altădată: grămezi mari de vreascuri rămase încă de astă iarnă de la curățitul pomilor, buruiana pe alocuri se întrecea cu pomii în creștere... Ba ici, ba colo întîlneam grupe de oameni aflați într-o ofensivă crîncenă cu acest buruian, cu bolile și dăunătorii ce așeziseră livada din toate părțile. Livădarii depuneau eforturi susținute pentru a-i stîrpi, dar efectivul lor era mic, dat fiind faptul că întîrzieseră și cu prășitul.

Ca prin minune se păstrează cîteva suprafețe de culturi simburoase unde recolta era promițătoare. Aici și pomii păreau mai bine păstrați și îngrijiți. Numai soiurile timpurii promiteau o recoltă mai îmbucurătoare, dar aceste soiuri erau amplasate pe suprafețe neînsemnate. Livădarii care îngrijeau acești pomi erau totuși optimiști și sperau că recolta va fi ca anul trecut, poate mai mare. Anul trecut ea a oscilat între 68—90 centnere la hectar.

— Oare aceasta poate fi numită recoltă pentru o livadă industrială cum se pretinde a fi livada dumneavoastră, am zis mai mult pentru mine.

— După cum spun cei mai buni specialiști din republică și din raion, livada noastră n-a rodit niciodată acea recoltă pe care ar fi putut s-o rodească, își dezlegă, în sfîrșit, limba un livădar, care spunea că lucrează aici de la începuturi. Am cheltuit pînă acum zeci de milioane de ruble pentru a o sădi, pentru a construi sistemul de irigare, clădiri administrative și de producție, drumuri, dar, după cum sîntem informați, livada ne-a răsplătit de la început și pînă acum doar cu ceva mai mult de 10 mii tone de fructe.

Mă uitam la fețele arse de soare și de vînt, la brațele vînjoase — fețe cunoscute de mai mulți ani. Întrezăream în expresiile acestor fețe o anume descurajare, deziluzie. Alta le era expresia fețelor în acel an scandalos 1986, cînd livada l-a răsplătit cu cea mai înaltă recoltă, dar și atunci le-a căzut bucuria în scîrbă, pentru că la cîrma gospodăriei și a raionului se aflau oameni necinstiți, care își încălzeau mîinile cu munca celor ce osteneau în livadă, făceau învirteli, în loc să aibă grijă să nu se piardă recolta în livadă. Și atunci toți ei, livădarii de rînd, au fost învinuiți și pedepsiți că, într-un fel, sînt cu gura spartă.

Iar acum... Acum nu mai cred în nimic. În livadă e harababură, în sat și raion — tot așa. Fiecare cu dumnezeul lui. Separatiștii le-au făcut capul dobă cu lucoarea de la răsărit. Cîte generații au așteptat această lucoare, iar ea așa și nu mai vine. Și nici nu poate veni pentru că acolo, la răsărit, tot întuneric e, dar poate chiar mai întuneric ca prin părțile noastre. Acest lucru l-au înțeles bine livădarii din Buto. Și nu numai ei. Au înțeles că fiecare trebuie să trăiască cu lucrarea sa, cu capul și munca proprie, să doarmă după cum își așterne și să mănînce bucatele sale.

Au mai înțeles livădarii și faptul că livada ca atare nu mai poate exista numai pentru ei, butorenii, fiindcă ea nici nu mai este doar a lor. Actuala livadă a fost plămădită pe pămînturile și cu contribuția oamenilor din satele Mălăiești, Speia, Tocmagiu și Telu. A acestora este livada întregospodărească Moldova cu sediul în Butor. Vasăzică, tot ei trebuie să-i hotărască destinul de mai departe. Butorenii consideră că jumătate din această livadă poate fi repartizată celorlalte sate, fiind convinși că de pe 800 hectare de astfel de livadă se pot obține tot atîtea fructe cîte s-au obținut pînă acum de pe o suprafață de 1600 hectare. Căci ce fel de livadă e aceea, zic ei, care nu asigură o recoltă medie de 200 centnere la hectar!

Nu putem să nu fim de acord cu acest raționament. Am cunoscut în viață multe livezi neindustriale (în satul Dolna, raionul Cantemir, Suclela, raionul Slobozia etc.), stăpînii cărora nu prea se simt la locul lor dacă obțin o recoltă mai mică de 250 centnere de fructe la hectar. Între altele astfel de recolte obțineau și mălăieștenii, speienii, toc magienii, telenii și înșiși butorenii pînă la crearea livezii întregospodărești. Deci toate iluziile legate de industrializarea producerii fructelor s-au spulberat și oamenii revin la realitatea țărănească.

Gh. BOTICA.

REVENIM LA MATERIALELE PUBLICATE

Și totuși, nu ne pierdem speranța

În articolul «Dacă vom fi uniți...» («M.S.» din 2 februarie 1991) scriam cu revoltă despre fărădelegile săvîrșite de primarul satului nostru și de președintele asociației sătești de consum. Și dacă primul fusese destituit din post, cel de-al doilea continuă și astăzi să-și desfășoare «activitatea». Tot speram să triumfe dreptatea. Dar nu vă faceți iluzii, stimați cititori. Evenimentele la față locului au evoluat în așa mod, încît nici Nostradamus, cu toată clarviziunea sa, nu le-ar fi prevăzut.

Președintele asociației cooperatiste de consum Chișcăreni, dl Tabarcea, după vreo săptămînă de beție, a fost «capturat» în culcușul său de către președintele asociației raionale de consum Șingerei și președintele sovietului sătesc în prezența unui lucrător medical. După acest caz dl Tabarcea a fost destituit din post, dar o forță magică, în persoana procurorului raional, dl Guțu, face ca Tabarcea să fie restabilit în serviciu.

Dumnealui și-a reluat activitatea cu forțe duble. Sătenii, cum n-au văzut mărfurile ce li se cuveneau, așa nu le văd. Majoritatea lor, mai ales cele de uz casnic și de import, își iau calea de la depozit spre piața neagră ori spre piețe mai îndepărtate.

Am apelat de multe ori la ajutorul poliției economice, dar reprezentantul el raional, dl Borozan, n-a fost în stare să țină piept acțiunilor președintelui Tabarcea. A intervenit și secția de nord a poliției economice de la Bălți, care a descoperit o afacere de cotcărie cu o limuzină «Moscvici», dar nu s-a încumetat să ia măsuri.

Totuși rămînem cu speranța că în departamentul poliției economice sînt lucrători demni, care vor lupta cu înverșunare împotriva tuturor delapidărilor, infracțiunilor, împotriva lucrătorilor de teapa lui Tabarcea.

A. SUVAC,
învățător de fizică la școala medie rusă din Chișcăreni, Șingerei.

Iarăși fără combustibil

În republică nu se livrează din nou combustibil. După cum i s-a comunicat corespondentului agenției Moldova-pres la Departamentul de stat pentru combustibil, de data aceasta au apărut complicații în relațiile cu Banca Centrală a Rusiei.

La Banca Națională din republică ni s-a explicat că după introducerea în Rusia a unor noi forme de decontări cu băncile din statele fostei Uniuni Sovietice, unele livrări către Moldova au fost suspendate. La ora actuală între cele două state se aplică una din variantele propuse pentru decontări — decontările limitate, echivalînd cu suma mijloacelor încasate pentru producția livrată în Rusia.

Sancțiuni sanitare

În urma raidurilor efectuate de colaboratorii sanepidului orășenesc Chișinău, în prima jumătate a anului 1992 a fost interzisă activitatea a (III) unități alimentare și de deservire socială ce nu corespundeau normelor igienice, iar un număr de 506 instituții au fost amendate.

(Moldova-pres).

RĂZBOIUL INFORMAȚIONAL ȘI CONSECINȚELE LUI

În ultimul timp s-a vorbit în repetate rînduri despre un masiv război informațional, declanșat împotriva Moldovei de către mijloacele de informare proimperiale, război pe care noi l-am fi pierdut. Deci, învinuirile la adresa mass-mediilor din republică sînt cum nu se mai poate de grave, mai ales că ele au fost făcute LA CEL MAI ÎNALT NIVEL (cum se mai obișnuiește a spune), ceea ce înseamnă că de situația creată este îngrijorată și conducerea de vîrf a tînărului nostru stat.

PRESA PE CARE N-O AVEM

dar pe care ne-o dorim

Trebuie să recunoaștem de la bun început că scopurile pe care și le-au propus mijloacele de informare în masă, care și astăzi se mai consideră «propagandiști, agitatori și organizatori colectivi ai «maselor», **— de a induce în eroare opinia publică, de a ne prezenta în fața lumii într-o oglindă strîmbă, de a îndreptăți și a încuraja chiar o eventuală agresiune armată, ceea ce și s-a întîmplat,** — în mare măsură le-au atins.

De ce? Care-i cauza? Cum poate fi stăvilită sau ce ar trebui să întreprindem pentru a neutraliza o astfel de agresiune informațională?

A găsi răspunsul la aceste întrebări este cu atît mai important, cu cît atacurile fără scrupule ale presei cu apucături neobolșevice la adresa Moldovei vor continua.

Deci, sîntem puși în situația, cînd trebuie să lăsăm emoțiile și raționamentele diletantice la o parte și să operăm cu categorii ce decurg din realitatea imediată — bună sau rea — pe care o avem. Și încă ceva: bănuiesc, că referitor la întrebările formulate mai sus pot exista mai multe opinii, deci și diferite soluții. Un lucru însă e cert, pentru mine în orice caz: căutările noastre, confruntările de opinii, dacă vreți, trebuie să depășească cadrul momentului actual și în cele din urmă să ajungă la ținta finală: **sistemul informațional din Moldova, starea lui de astăzi și de mîine.**

Acum cîțiva ani Ami Lennpot, ziarist din Suedia, s-a adresat cititorilor săi cu următoarea întrebare: Cine este jurnalistul — prietenul sau dușmanul dumneavoastră?

E clar că ziaristul suedez n-a urmărit scopul de a-l certa pe cel care emite informația cu individul care o recepționează, dar a făcut aluzie la felul cum stăpînești cuvîntul, la efectul pe care acesta îl poate avea, la responsabilitatea civică a celui care își asumă dificila misiune de a informa lumea despre cele ce se întîmplă în jur.

Or, cuvîntul, dar mai ales cuvîntul tipărit și multiplicat în sute și mii de exemplare, cuvîntul care este adus zilnic pe calea undelor în fiecare casă, în fiecare familie, tălnuiește o forță cumplită, o forță care poate nu numai să leniască, dar și să maltrateze sufletele umane, să semene rău și ură față de om. Te convingi ușor de acest adevăr ascultînd multe din comunicările și comentariile asupra evenimentelor din Moldova, difuzate de telecompania «Ostankino», citind relatările unor ziariști, care smulg cuvintele «în grabă», cum ar spune Ion Druță, «din cuptoarele supărărilor, din cuptoarele răzbunărilor», relatări gîndite cu atîta generozitate de publicațiile în paginile cărora minciuna și adevărul au devenit noțiuni sinonime.

Se afirmă: cîți oameni — atîtea opinii. Dar tot cert este și faptul că realitatea obiectivă poate avea doar o singură imagine. Și este de datoria jurnalistului să prezinte faptele detectate «în mod conștiincios, păstrîndu-le semnificația autentică, dezvăluind legăturile cele mai importante și neadmițînd denaturările», «să folosească la maximum aptitudinile sale creatoare astfel ca societatea să primească material suficient pentru a-i permite să-și formeze o închipuire coerentă și precisă despre lume». Tezele de mai sus sînt solicite din «Principiile internaționale ale eticii jurnalistice», elaborate și aprobate în 1983 sub egida UNESCO. Sînt norme cuprinse și în multe alte documente internaționale referitoare la drepturile omului, la activitatea mass-media. Sînt, deci, niște principii etice universale, acceptate de ziaristica democrată mondială, dar numai nu de acei care mai continuă să folosească presa drept instrument de manipulare a conștiinței maselor.

Ce ar trebui să contrapunem politicii de dezinformare? S-ar părea că soluția e la suprafață. În cazul dacă «Ostankino», bunăoară, induce în eroare opinia publică, făcînd aceasta în mod deliberat, cea mai bună rezolvare ar fi, la prima vedere, sistarea programelor acestei telecompanii pe teritoriul nostru. Sau dacă ziarul «Pravda» ori o altă publicație, pentru care adevărul se rezumă la un singur criteriu — ceea ce corespunde intereselor de clasă, procedează la fel, încetăm s-o mai tipărim și s-o difuzăm la noi și... am scăpat de nevoie?

Și într-un caz, și în altul ar fi un pas greșit.

Și atunci ce ne rămîne de făcut?

Banală, la prima vedere, dar soluția este cunoscută de cînd lumea: minciuna poate fi combătută doar prin adevăr, doar cu ajutorul adevărului. Oricît de dureros ar fi, dar el și numai el este arma noastră. Adevărul nu poate fi rostit cu jumătate de gură și nici nu poate fi dozat. Noi ar trebui să fim primii care am anunța lumea chiar și despre neajunsurile, chiar și despre greșelile noastre. Altfel, oferind această șansă oponenților noștri, care, preparîndu-le după meniul propagandei bolșevice și recurgînd la anumite trucuri psihologice, le servesc consumatorului de informație, chiar dacă condimentele folosite aduc a holt.

Mai există aici o latură a problemei, dar ea ține mai mult de profesionismul jurnaliștilor. Mă refer, în primul rînd, la operativitatea și gradul de competență al ziariștilor, la capacitatea lor de a selecta faptele semnificative, la tonalitatea materialelor tipărite sau difuzate. Mă voi opri doar la un singur exemplu. Încă Lenin se tîngulea pe timpuri că bolșevicii sînt nevoiți să edifice socialismul nu cu «material uman creat special de noi» (adică de bolșevici), dar cu ceea ce Lenin și adepții lui au moștenit de la capitalism.

A nu ține cont de rezultatele experimentului bolșevic de construire a comunismului cînd pe parcursul mai multor decenii în urma unor acțiuni agresive «complexe» asupra conștiinței oamenilor, mulți dintre concetățenii noștrii s-au trezit într-o situație de disconfort social, ar fi o eroare serioasă. Iată de ce poate că ar trebui să chibzuim mai pe îndelete înainte de a împărți lui cetățenilor la informa facilita accesul lor la ția necesară, ar deter rametrii etici ai jurnalistice. De fapt ce s-a făcut în multe dentale, spre care re acum.

Și a doua problemă zolvarea căreia depinde re măsură ziua de mîi temului informațional dova. Mă refer la baza rială, la posibilitățile de care dispun mas din republică. Cineva putea învinui la o adică vorbi astăzi despre are bleme, cînd țara trece prin greutățile ie cunoaștem, n-ar fi Eu însă consider că sistem informațional ganizat și asigurat cu le necesare a vorbi despre informatizarea tii, condiția fundamen aprofundării democrați pur și simplu neserio mult ca atît: dacă astăz nem că noi am pierdu bolul informațional de împotriva Moldovei, parte e și vina factorul decizie, guvernului re care n-a susținut la ti sa, scurtîndu-i calea sp rea de cenușăreasă în s-a află acum. Este clar că astă etapă de tranziție economia de piață fără ținere materială mass-media se vor îmb pur și simplu în rezo unor chestiuni mărunte de existență. Fără un informațional puternic trebui să se impună mai și pe arena internațională greu să aspiri la izbînd care ne-o dorim atît de în lupta noastră pentru văr și dreptate. Chiar adevărul și dreptatea sînt partea noastră.

Sînt necesare schi esențiale și în structura lei informaționale a re cii, în mecanismul ei fun nal. Există și alte prob stringente. Ar fi bine o ganismele departamenta resort, investite cu a drepturi (de fapt, judecă pă rezultatele pe care avem, e greu să identif sfera lor de ocupație), s structureze, să le analize să canalizeze eforturile cesare la rezolvarea lor fel putem ajunge într-o zi, cînd puținele publicați re vor supraviețui se vor sforma în niște organe de mintire...

Mihail GUZUN,
docent-interimar la cultatea de jurnalistică Universității de Stat Moldova.

OPINII

Nu mergeți cu legile împotriva oamenilor!

De mai multe ori mă gîndeam să scriu despre tot ce se întreprinde în ultimul timp pentru «binele omului». Și acum, după ce am asistat la adunarea membrilor caselor de locuit cooperatiste nr. 9, nr. 10 și nr. 11, am pus mîna pe toc.

Cînd s-a vorbit despre prețurile fantastice pentru apartamente, unii cu nervii mai slabi s-au sculat deodată și au ieșit. Au rămas cei tari.

Vasile Bulicanu, viceprimarul orașului, a lămurit oamenilor că sumele de 183 mii de ruble pentru un apartament de o cameră, 277 — pentru unul de două camere și 373 mii — pentru unul de trei camere sînt dictate de realitatea zilelor de astăzi. O fi avînd dreptate, dar au dreptate și oamenii, care au primit pînă acuma salarii de la 70 la 300 ruble lunar. De unde să ia atîția bani?

Oare cei din Parlamentul republicii nu s-au gîndit la viața omului de rînd, care cu greu o scoate la capăt de la o leafă pînă la alta. E vorba despre oamenii care au muncit cinstit și nu de acei care s-au ocupat cu bișnița.

Și încă ceva: ce înseamnă un apartament de o cameră? Așa apartamente nici n-ar trebui să fie. Despre ce fel de comoditățI poate fi vorba într-o garsonieră? Ce să facă omul cînd îi vine un oaspete și trebuie să înopteze? Să faci paravan în mijlocul camerei? Cine a făcut așa proiect nu cred că arde de dorință să locuiască în așa apartament. Pînă și niște bătrîni, și tot au nevoie de cel puțin două camere, ca să aibă unde primi copiii, nepoții.

În continuare cerințele noastre, ale membrilor cooperativei:

1) de a recompensa parțial costul caselor de locuit în legătură cu majorarea prețurilor;

2) de a majora durata de achitare pînă la 25 ani.

3) de a păstra procentul minimal de 3% al băncii pentru creditele luate.

E grea această perioadă pentru republica noastră, înțelegem prea bine. Noi, oamenii de rînd, sîntem răbdători și cuminți. Dar cît se mai poate răbda? De aceea vă rugăm, domnilor parlamentari: nu mergeți cu legile împotriva oamenilor.

Nadejda PAVLIUC,
locuitoare în or. Ungheni.

Relatări din Criuleni

Profitînd de calmul relativ din zona de conflict, precum și de slăbirea vigilenței organelor de drept, mercenarii din bandele smîrnoviste se simt tot mai în apele lor pe pămîntul Moldovei. Astfel, după cum au mărturisit corespondentului zonal al agenției Moldovapres, locuitorii satului Zolonceni, Criuleni, localitate situată chiar pe malul Nistrului, vizavi de satul Lunca, Dubăsari, grupuri întregi de haimanale venetice își permit în plină zi să treacă rîul cu pneuri de automobil, făcîndu-și apariția în Zolonceni cu arme automate la gît și canistre în mîini. Și în timp ce banditții cutreieră satul în căutarea vinului, nimeni nu se găsește să le dea riposta cuvenită. Oamenii se simt înfricoșați, neavînd nici o apărare. Bunăoară, nu demult și-a pierdut viața un adolescent de 15 ani care, întîlnind un asemenea grup, a vrut să cheme lumea în ajutor, însă a fost împușcat pe loc. Asemenea cazuri se mai pot întîmpla, de aceea criulenenii înrolați în armată și trimiși la Cocieri își exprimă indignarea față de atitudinea nepăsătoare a autorităților republicii, care au misiunea să asigure securitatea rudelor și apropiaților lor rămași acasă. Soldații propun să fie remîntorși la vatră pentru a organiza singuri paza satelor situate pe malul Nistrului, dacă acest lucru nu-l pot face autoritățile.

• • •

Războiul provocat de liderii separatiști din Transnistria s-a răsfrînt extrem de dureros și asupra miilor de copii din zona de conflict. În raionul Criuleni, de exemplu, vara aceasta nu funcționează nici o tabără de odihnă pentru copiii din partea locului. Mai mult decît atît, taberele situate pe malul Nistrului, între satele Onițcani și Slobozia-Dușca, au fost avariate sau chiar incendiate de rachetele și obuzele pușcițtilor tiraspoleni. Iar puținele tabere funcționale găzduiesc copii refugiați din raionul Dubăsari. Cu toate acestea, relatează corespondentul local al agenției Moldova-pres, executivul raional, sindicatul lucrătorilor din agricultură, secția raională de învățămînt fac tot posibilul pentru a organiza cît de cît odihna copiilor. Datorită ospitalității poporului român, circa 400 copii din mai multe localități ale raionului au fost trimiși la odihnă pe litoralul Mării Negre, precum și la Ploiești, Vîlcea, Voineasa etc. Împreună cu copii criuleneni sînt trimiși în România și semenii lor refugiați din raionul Dubăsari. În curînd vor mai pleca la odihnă în România circa 500 de copii din ambele raioane nistrene.

• • •

În ziua de 16 iulie, la sfatul raional central din Criuleni, unde se tratează numeroși polițiști, civili, soldați ai Armatei Naționale, răniți în conflictul armat din estul republicii, a sosit un lot de ajutoare umanitare din partea sindicatelor libere «1 Mai» din Pitești, România — transmite corespondentul din zonă al agenției Moldova-pres. Frații noștri de sînge au adus pentru suferinzi materiale de pansament, soluții de transfuzie, seringi jetabile, antibiotice și alte preparate medicamentoase. Pentru micii pacienți s-au adus îmbrăcăminte, dulciuri etc. Lotul de ajutoare, în valoare de circa 1,5 mln. lei, a fost însoțit de liderul sindicatului, Crețu Viorel. Mulțumind pentru gestul frățesc, medicul-șef al raionului Criuleni, Nicolae Agatiev, l-a asigurat că toate ajutoarele vor ajunge la destinație, fiind repartizate atît la spitalul raional central cît și la alte unități medicale din raion.

COMENTARIU POLITIC

Elemente de realism

Recent cunoscuta Agenție de investigații sociologice moscovite (MSA) a încercat să afle opinia locuitorilor acestui oraș-barometru asupra politicii pe care ar trebui s-o promoveze autoritățile ruse în raport cu zonele de conflict ale Moldovei și Osetiei de Sud. Inițiatorii acestui sondaj de opinie asigură că loturile de populație chestionată sînt perfect reprezentative pentru mentalitățile oamenilor din oraș.

În consecință s-a putut constata că, spre deosebire de «tipetele» războinice ale național-patrioților din Transnistria și Moscova, 33 procente din respondenți s-au pronunțat ca Rusia să rezolve sau să contribuie la rezolvarea acestor conflicte exclusiv «pe cale diplomatică și economică» și alte 24 au recomandat «calea tratativelor diplomatice», lăsînd economia în plata... economiei. Așadar, majoritatea rușilor moscoviți au și trecut prin stadiul de agresivitate oarbă față de oricine și de oriunde și parcurg acum traseul eliminării armelor din arsenalul de soluții de pacificare și rezolvare echitabilă a diferendelor. E o mutație importantă înregistrată în numai o lună de către conștiința moscovită. E o tendință obiectivă sau o simplă reacție de oboseală de moment, de relaxare și indiferența estivală? În prima pagină a săptămînalului «Kuranti» nr. 25 aflăm lozinca întinsă pe spațiul orizontal al primei pagini care s-ar traduce cam în felul următor: «Cu cît sînt plasați mai sus, cu atît mai mult iau». E vorba de fenomenul nominalizat ceva mai înainte la noi de dna deputat Lidia Istrati. În replică, ceva mai jos în aceeași pagină este publicată scrisoarea cititorului Nikolai Andriașin, originar din or. Cerni, regiunea Tula, intitulat «De ce fel de putere de stat au nevoie minerii și păstorii», prin care se pune la punct o serie de aspecte ce ne interesează și pe noi. În primul rînd, semnatarul scrisorii ține să prezinte ce ar putea să mărturisească după opinia sa Serghei Baburin, activul reprezentant al loby-ului comunist din parlamentul rus. Așadar ce ar spune acest belicos Baburin dacă ar fi (măcar o dată) sincer: «Nu afirmăm deloc că știm cum să scoatem Rusia din criză, cum să îmbunătățim situația oamenilor muncii», și-ar începe domnia sa revelațiile și ar continua cu toată francheța: «Pe noi, e bine s-o spunem fără ocolișuri, ne doare în cot de popor. Principalul e să convingem poporul că de toate relele e de vină Eltîn și cellalți. Nu ne pregătim deloc să fericim poporul, ei sperăm cu ajutorul lui să-l răsturnăm pe Eltîn și cabinetul acestuia. Visăm să conducem noi înșine Rusia, iar dacă se va putea — chiar și să refacem U.R.S.S.».

Și autorul scrisorii comentează: «Comuniștii, foștii, se țin de locurile de deputat, spune el, nu fiindcă ar fi gata să servească poporul, interesele acestuia, ci pentru a putea să trăiască la Moscova, să se bucure de privilegii, vile, mașini la scară, lucru pe care l-au și izbutit să-l obțină. Poporul? Pentru ei el e vită de muncă. Am mers și vom merge călare pe popor, judecă neobolșevicii... Ce face noua putere, eufemistic vorbind, de pe locuri? De altfel, la noi, la Cerni, în sovietul raional și executivul orășenesc nu există nici un democrat — toți sînt foștii lucrători de partid. În aprilie nu au dat lumii nici un gram de zahăr. Avînd apartamente, își construiesc și vile. Cine are nevoie de asemenea conducători»? Nu uită să se refere corespondentul de la Cerni nici la conflictele din fostele republici sovietice. Iată ce spune el în legătură cu comportamentul guvernului rus, apropo, de confruntările din Azerbaidjan, și Moldova. «Actualii conducători ai Rusiei, ținînd încă se mai află cuplești de ambiții imperial-comuniste». Articolul se încheie cu acest alineat: «Comuniștii nu se pot împăca cu pierderea puterii și apelează la tot felul de șiretlicuri pentru a prosti poporul așa cum au făcut-o timp de peste șaptezeci de ani. Și nimeni nu ne va ierta dacă vom accepta să credem în promisiunile goale ale unor aventurieri». Așadar, reținem două aspecte: Primul: poporul rus (cel puțin al Moscovei) e pentru rezolvarea pașnică a conflictelor și al doilea: un reprezentant al acestuia dintr-o provincie îndepărtată, în pofida propagandei și dezinformării, vede limpede cine trage sforile și cine și ce dorește, și ce se întîmplă în zona ocupată de separatiștii rusofoni de dincolo de Nistru. Cine este deci factorul de instigare la război, la confruntări, la pedepsirea «exemplară» a fostelor periferii ale Imperiului Sovietic? Răspunsul e limpede: fosta nomenclatură de partid infiltrată sau rămasă în structurile de vîrf ale puterii și noii potentați. Poporul e, sigur, diferit, dar trebuie să reținem și faptul că e compus și din oameni ca acest Nikolai Andriașin cu mintea lucidă, trăitor într-o localitate provincială din regiunea Tula.

Victor GHERMAN.

Ceho-Slovacia fără președinte

Vaclav Havel s-a retras din funcția de președinte al Cehoslovaciei după ce la începutul acestei luni a eșuat să obțină realegerea în cadrul Adunării Federale în condițiile în care deputații slovaci au votat împotriva sa. Împuterniciții sale vor fi preluate de către un guvern federal. Corespondentul BBC la Praga relatează că actualmente guvernul trebui să asigure continuitatea constituțională pînă cînd republicile Cehă și Slovacă vor negocia separarea federației în două state independente.

Moldova suverană

SĂ LĂSĂM PLUGARULUI CE-I APARȚINE

ILUZII PIERDUTE

sau Revenire la normal?

Mă pornisem, de fapt, la Grigoriopol, dar m-am oprit la Butor. M-a făcut să pogosesc aici un pasager, care m-a întrebat: «Mai țineți minte scandalul din 1986?»

Eram cu gîndul la Grigoriopol, la gardiștii, milițienii, OSTK-ul de acolo, care aveau să mă întrebe neapărat, ce caut pe acolo și aveau să-mi verifice actele, de aceea n-am reținut sensul întrebării pasagerului de la bun început, dar cînd m-am uitat mai atent, am văzut o față bine cunoscută.

— Cum vă cheamă? l-am întrebat.

— T-s-s-s! duse el degetul arătător la buze, adăugînd în șoaptă, că scandalul poate fi mult mai mare decît cel cu merele dacă observă cineva că vorbesc cu corespondentul.

L-am lăsat pe condrumeț să se calmeze, iar eu m-am deplasat imaginar în acel an 1986. Livada intergospodărească cu sediul în satul Butor a rodit atunci cea mai înaltă recoltă de fructe — cîte 210 centnere la hectar. În total livădarii au strîns atunci 25 mii tone de fructe, și-au onorat obligațiile față de stat, au împărțit și oamenilor, dar, totodată, au lăsat să iernеze sub cer deschis grămezi mari de mere, astfel ca primăvara să fie hrăniți porcii cu ele. Tristă amintire. Mulți au pățit-o atunci în calitate de țap ispășitor, iar cei care trebuiau trași la răspundere au fost avansați în post.

Așa a fost timpul atunci, deși nici acum nu e cine știe ce. Cînd am ajuns la Butor condrumețul a refuzat categoric să mă însoțească pînă la livadă. Mi-a arătat drumul încotro s-o iau, unde să cotesc și unde să mă opresc: «În livadă sînt oameni și ei vor spune totul», zise el la despărțire, fiind cu ochii în patru, de parcă ar fi comis o crimă gravă.

M-am dus așa cum m-a povățuit. Sărmana livadă! Mi-a părut bătrînă ca o babă hîrcă, fără dinți și gîrbovită, dar a împlinit doar 16 ani de la plantare și 10 ani de cînd e pe rod. Se pretindea să-i fie concurent serios primei livezi gigantice din republică — celei din raionul Slobozia. Și avea toate premisele să fie anume așa. În primii patru ani de rod producția medie globală anuală obținută aici depășea 10 mii tone, sau circa 125—150 centnere la hectar, în timp ce livădarii slobozieni recoltau doar cîte 90—100 centnere.

De fapt, nu puteai trece pe traseul Tiraspol — Grigoriopol fără ca să nu-ți fie atrasă atenția de livada bine îngrijită, cu pomii ca niște mirese în primăvară și doldora de rod toamna. Dar s-a întîmplat ceva, acel ceva pe care acum pomicultorii îl numesc «lipsă de spirit gospodăresc». În următorii șase ani recolta medie globală a început să oscileze între 7—8 mii tone de mere la hectar. Cuiva i se păruse atunci că livada trebuie să fie alcătuită numai din culturi sămînțoase pentru că aceste fructe sînt mai lesne de recoltat, păstrat și transportat. Și, după cum i se păruse acelui cuiva, așa și s-a procedat la defrișarea livezilor de vișini, cireși, primii, care abia intraseră pe rod. Astfel, livada care trebuia să se extindă pe o suprafață de circa 2500—3000 hectare a rămas și pînă astăzi în limitele a 1600 hectare.

Mergeam printre pomi, așa cum mă sfătuise condrumețul, și văzui ceea ce nu văzusem niciciînd altădată: grămezi mari de vreascuri rămase încă de astă iarnă de la curățitul pomilor, buruianul pe alocuri se întrecea cu pomii în creștere... Ba ici, ba colo întîlneam grupe de oameni aflați într-o ofensivă crîncenă cu acest buruian, cu bolile și dăunătorii ce asediaseră livada din toate părțile. Livădarii depuneau eforturi susținute pentru a-i stîrpi, dar efectivul lor era mic, dat fiind faptul că întîrzieseră și cu prășitul.

Ca prin minune se păstrează cîteva suprafețe de culturi sîmburoase unde recolta era promițătoare. Aici și pomii păreau mai bine păstrați și îngrijiți. Numai soiurile timpurii promiteau o recoltă mai îmbucurătoare, dar aceste soiuri erau amplasate pe suprafețe neînsemnate. Livădarii care îngrijeau acești pomi erau totuși optimiști și sperau că recolta va fi ca anul trecut, poate mai mare. Anul trecut ea a oscilat între 68—90 centnere la hectar.

— Oare aceasta poate fi numită recoltă pentru o livadă industrială cum se pretinde a fi livada dumneavoastră, am zis mai mult pentru mine.

— După cum spun cei mai buni specialiști din republică și din raion, livada noastră n-a rodit niciodată acea recoltă pe care ar fi putut s-o rodească, își dezlegă, în sfîrșit, limba un livădar, care spunea că lucrează aici de la începuturi. Am cheltuit pînă acum zeci de milioane de ruble pentru a o sădi, pentru a construi sistemul de irigare, clădiri administrative și de producție, drumuri, dar, după cum sîntem informați, livada ne-a răsplătit de la început și pînă acum doar cu ceva mai mult de 10 mii tone de fructe.

Mă uitam la fețele arse de soare și de vînt, la brațele vînjoase — fețe cunoscute de mai mulți ani. Întrezăream în expresiile acestor fețe o anume descurajare, deziluzie. Alta le era expresia fețelor în acel an scandalos 1986, cînd livada i-a răsplătit cu cea mai înaltă recoltă, dar și atunci le-a căzut bucuria în scîrbă, pentru că la cîrma gospodăriei și a raionului se aflau oameni necinstiți, care își încălzeau mîinile cu munca celor ce osteneau în livadă, făceau învîrteli, în loc să aibă grijă să nu se piardă recolta în livadă. Și atunci tot ei, livădarii de rînd, au fost învinuiți și pedepsiți că, într-un fel, sînt cu gura spartă.

Iar acum... Acum nu mai cred în nimic. În livadă e harababură, în sat și raion — tot așa. Fiecare cu dumnezeul lui. Separatiștii le-au făcut capul dobă cu lucoarea de la răsărit. Cîte generații au așteptat această lucoare, iar ea așa și nu mai vine. Și nici nu poate veni pentru că acolo, la răsărit, tot întuneric e, dar poate chiar mai întuneric ca prin părțile noastre. Acest lucru l-au înțeles bine livădarii din Butor. Și nu numai ei. Au înțeles că fiecare trebuie să trăiască cu lucrarea sa, cu capul și munca proprie, să doarmă după cum își așterne și să mănînce bucatele sale.

Au mai înțeles livădarii și faptul că livada ca atare nu mai poate exista numai pentru ei, butorenii, fiindcă ea nici nu mai este doar a lor. Actuala livadă a fost plămădită pe pămînturile și cu contribuția oamenilor din satele Mălăiești, Speia, Tocmagiu și Teiu. A acestora este livada intergospodărească Moldova cu sediul în Butor. Vasăzică, tot ei trebuie să-i hotărască destinul de mai departe. Butorenii consideră că jumătate din această livadă poate fi repartizată celorlalte sate, fiind convinși că de pe 800 hectare de astfel de livadă se pot obține tot atîtea fructe cîte s-au obținut pînă acum de pe o suprafață de 1600 hectare. Căci ce fel de livadă e aceea, zic ei, care nu asigură o recoltă medie de 200 centnere la hectar!

Nu putem să nu fim de acord cu acest raționament. Am cunoscut în viață multe livezi neindustriale (în satul Doina, raionul Cantemir, Sucleia, raionul Slobozia etc.), stăpînii cărora nu prea se simt la locul lor dacă obțin o recoltă mai mică de 250 centnere de fructe la hectar. Între altele astfel de recolte obțineau și mălăieștenii, speienii, tocmagienii, teienii și înșiși butorenii pînă la crearea livezii intergospodărești. Deci toate iluziile legate de industrializarea producerii fructelor s-au spulberat și oamenii revin la realitatea țărănească.

Gh. BOTICA.